

Jaunimo problemų sprendimo Trakų rajono savivaldybėje 2013–2018 metų plano trumpas pristatymas

Jaunimo problemų sprendimo Trakų rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planas parengtas įgyvendinant projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-07-V „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“. Projektą įgyvendina Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto tikslas – stiprinti valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbančių su jaunimu bei kurti, skatinti ir stiprinti bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių formas.

Jaunimo problemų sprendimo Trakų rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planas skirtas Trakų rajono savivaldybės valdžios, verslo ir visuomenės atstovams, formuojantiems jaunimo politiką Trakų rajone. Planu siekiama sukurti darnią aplinką ir prielaidas vystyti tęstinę jaunimo politiką, užtikrinant esamų priemonių plėtojimą, kylančių problemų sprendimą, naujų priemonių atsiradimą ir šių priemonių efektyvų veikimą, užtikrinant tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą bei sudarant palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei integruojantis į visuomenės gyvenimą.

Dokumentas parengtas atsižvelgiant į ES jaunimo politikos strategijos, Europos jaunimo pakto, Lisabonos strategijos, Europos Komisijos Jaunimo politikos baltosios knygos, Jaunimo politikos pagrindų įstatymo, Nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos, Trakų rajono savivaldybės 2008-2015 m. strateginio plėtros plano ir kitų aktualių teisės aktų nuostatas. Rengiant planą, buvo remtasi Trakų rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimu, Jaunimo politikos įgyvendinimo Trakų rajono savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaita, Trakų rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pateikta informacija, Trakų rajono savivaldybėje suorganizuotų diskusijų su jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių organizacijų, savivaldybės ir jai pavaldžių institucijų ir kitais atstovų nuomone. Taip pat, naudotasi Lietuvos statistikos departamento, Juridinių asmenų registro, Trakų rajono savivaldybės administracijos ir kitų institucijų statistiniais duomenimis. Situacijos analizei atlikti pasitelkta PEST analizės technika, pateikiant politinių–teisinių, ekonominių, socialinių–kultūrinių bei technologinių veiksnių apžvalgą.

Plane išskirtos šios pagrindinės jaunimo problemos:

- Žemas pilietinis aktyvumas bei nepakankamas darbas su jaunimu ir neformalus ugdymas;
- Nepakankama infrastruktūra jaunimo laisvalaikiui bei neužtikrinama saugi aplinka;
- Sveikatos būklės prastėjimas (sveikatingumo įgūdžių stoka), žemas fizinis aktyvumas, didelis žalingų įpročių paplitimas.

Šioms problemoms spręsti siūlomos prioritetinės veiklos kryptys:

- Trakų rajone gyvenančių jaunų žmonių pilietiškumo skatinimas;
- Formalaus ir neformalaus ugdymo paslaugų kokybės skatinimas bei neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumo jaunimui didinimas;
- Palankios ir saugios aplinkos laisvalaikio praleidimui jauniems žmonėms sudarymas;
- Jaunimo sveiko gyvenimo įpročių bei atsparumo įvairioms priklausomybės formoms skatinimas.

Prioritetinėms kryptims, tikslams ir uždaviniams įgyvendinti pasiūlytas priemonių planas, kuriame pagrindiniais vykdytojais ir partneriais yra pasiūlyti Trakų rajono savivaldybės struktūros ir institucijos, savivaldybėje veikiančios institucijos, nevyriausybinių organizacijos, verslo įmonės bei jaunimo organizacijos, struktūros ir neformalios grupės, kurie tiesiogiai ar ne tiesiogiai prisideda prie savivaldybės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo bei plane iškeltų problemų sprendimo.

**Jaunimo problemų sprendimo Trakų rajono savivaldybėje 2013–2018 metų plano
Priemonių plano įgyvendinimo gairės**

Priemonė	Įgyvendinimo gairės
1. Tikslas. Skatinti Trakų rajono jaunimo pilietinį aktyvumą, užtikinti formalaus ir neformalaus ugdymo įstaigų paslaugų kokybę, prieinamumą bei plėtoti paslaugų įvairovę.	
1.1 Uždavinys. Užtikrinti švietimo ir neformalaus ugdymo įstaigų veiklos kokybę, didinti įstaigų atvirumą ir bendradarbiavimą su vietos bendruomene	
1.1.1 Organizuoti mokyklų mokinių tarybų atstovų ir Savivaldybės švietimo skyriaus atstovų reguliarius susitikimus ir diskusijas švietimo ir mokslo kokybės klausimais.	Reguliarių susitikimų metu mokyklų mokinių tarybų atstovai išsakys moksleivių mokymosi poreikius bei pastebėjimus dėl mokymo organizavimo proceso, galimų mokymo paslaugų teikimo kokybės spragų.
1.1.2. Kelti neformalaus ugdymo įstaigų darbuotojų darbo su jaunimu kompetencijas, patvirtintas sertifikatais.	Inicijuoti mokymus neformaliojo ugdymo darbuotojams arba deleguoti savivaldybės neformalaus ugdymo įstaigų darbuotojus į kitų institucijų rengiamus mokymus. Savivaldybei rengiant kvalifikacijos kėlimo mokymus, atsižvelgti į Jaunimo reikalų departamento patirtį ir įgyvendintas iniciatyvas rengiant jaunimo darbuotojus.
1.1.3. Skatinti mokyklų ir verslo įmonių bei valstybinių įstaigų bendradarbiavimą supažindinant mokinius su profesijomis ir gerinant profesinį orientavimą.	Įmonių atstovai supažindins mokinius su realiais profesijų darbo rinkos ypatumais bei profesijų poreikiais.
1.1.4. Skatinti glaudesnę ryšį tarp mokyklų ir aukštesnįjį bei aukštąjį išsilavinimą suteikiančių įstaigų.	Aukštesnįjį bei aukštąjį išsilavinimą suteikiančių įstaigos bendradarbiauja su mokyklomis siekdamos moksleivių geresnio žinių įsisavinimo (pamokose dalyvauja aukštesnįjį bei aukštąjį išsilavinimą suteikiančių įstaigų atstovai ir pan.), supažindinant su studijų galimybėmis.
1.1.5. Organizuoti reguliarius bendrus susitikimus-diskusijas su jaunimu dirbančių institucijų, NVO ir jaunimo atstovams.	Susirinkimai rengiami periodiškai, jų darbotvarkę nustatyti atsižvelgiant į Savivaldybėje gyvenančio jaunimo problemas.
1.2 Uždavinys. Tobulinti moksleivių sėkmingam įsidarbinimui ir verslo pradžia reikalingas bendrąsias kompetencijas.	
1.2.1 Organizuoti specialius užsiėmimus moksleiviams, skatinančius (i) atpažinti savo kompetencijas bei padedančius pasirinkti būsimas profesijas; (ii) ugdančius darbo paieškos ir įsidarbinimo bendruosius įgūdžius; (iii) sudarančius sąlygas susipažinti su pasirenkamų profesinės veiklos gerosios patirties pavyzdžiais, svarba.	Užsiėmimais siekiama sudaryti sąlygas moksleiviams įgyti bendrąsias kompetencijas, reikalingas renkantis profesiją bei įsidarbinant. Užsiėmimai organizuojami mokymų-seminarų forma, didelis dėmesys skiriamas praktiniams aspektams.
2. Tikslas. Vystyti vaikų, jaunimo ir šeimų laisvalaikio poreikius atitinkančią infrastruktūrą bei	

didinti viešąjį saugumą rajone.	
2.1. Uždavinys. Įrengti rajono gyventojų poreikius atitinkančius dviračių ir pėsčiųjų takus, pritaikyti rajone esamus parkus patogiam laisvalaikiui, renovuoti ir įrengti naujas žaidimų bei sporto aikštes.	
2.1.1. Plėsti dviračių ir pėsčiųjų takų infrastruktūrą	Atrinkti tinkamiausius maršrutus, parengti ir įgyvendinti projektą. Siektina užtikrinti takų sujungimą į bendrą sistemą ir jų nepertraukiamumą.
2.1.2. Atnaujinti esamas vaikų žaidimo aikštes	Atrinkti tinkamiausias vietas, parengti ir įgyvendinti projektus. Pirmenybę teikti vietoms, kuriose gyvena didesnė jaunų šeimų koncentracija.
2.1.3. Atnaujinti naujas sporto aikštes.	Atrinkti tinkamiausias vietas, parengti ir įgyvendinti projektus. Pirmenybę teikti vietoms, kur aikštelių nėra ir kuriose gyvena didesnė jaunų šeimų koncentracija.
2.1.4. Sutvarkyti ir pritaikyti esančias žaliasias viešąsias erdves patogiam rajono jaunimo laisvalaikiui.	Parkus tvarkyti pagal naujojo urbanizavimo principus, siekti pritraukti verslo paslaugų sektorių. Numatyti parko naudojimo ir eksploatavimo ypatybės šaltuoju metų laiku. Pirmenybę teikti vietoms, kuriose jaunos šeimos ir jaunimas galėtų užsiimti papildoma veikla, pvz. naudotis viešomis švietimo įstaigų sporto bazėmis. Taip būtų skatinamas įvairesnio amžiaus asmenų bendravimas.
2.1.5. Sudaryti sąlygas sportuoti ekstremalaus sporto gerbėjams	Atrinkti tinkamiausias vietas, parengti ir įgyvendinti aikštelių, pritaikytų ekstremaliajam sportui, įrengimo projektus.
2.2. Uždavinys. Užtikrinti mokyklų ir kitų viešųjų įstaigų, turinčių laisvalaikio praleidimui tinkamą bazę, prieinamumą jaunimui.	
2.2.1. Atlikti jaunimo užimtumo poreikių bei būrelių paklausos tyrimą ir sudaryti jaunimo lankytinų vietų Savivaldybėje žemėlapi.	Inicijuoti jaunimo užimtumo poreikių bei būrelių paklausos tyrimą. Atlikti analizę, nustatyti, kuriuos iš jų tikslinga plėtoti, atsižvelgiant į identifikuotus jaunimo poreikius. Vertinimas turi remtis iš anksto paruoštais kriterijais bendradarbiaujant su jaunimo atstovais.
2.2.2. Atsižvelgiant į atliktą jaunimo užimtumo poreikių bei būrelių paklausos tyrimą, numatyti mokyklas ar kitas viešas įstaigas, kuriose esama laisvalaikio praleidimui tinkama bazė (pvz. sporto salės, sporto salės, patalpos susitikimams) turi būti laisvai prieinama jaunimui.	Priemone siekiama išnaudoti mokyklose, kultūros centruose, bibliotekose bei kitose viešose įstaigose esamą materialinę bazę jaunimo laisvalaikio poreikiams, neribojant jų galimybės naudotis dėl jaunimo nepakankamų finansinių.
2.2.3. Įrengti jaunimui pritaikytas (viešas) erdves, išnaudojant seniūnijose, švietimo, kultūros ir kitose viešose įstaigose esamas viešas patalpas.	Įgyvendinant priemonę yra siektina, kad erdvių prieinamumas tiek didintų jų pasiekiamumą, tiek galimybes jomis ir jose esančia laisvalaikio baze naudotis ne pamokų metu. Įrengimo procese rekomenduojama įtraukti tuos jaunimo grupių atstovus, kurie, tikėtina, naudosis šiomis erdvėmis.

2.2.4. Įsteigti atvirojo darbo metodu dirbantį su jaunimu centrą.	Steigiant atvirojo darbo su jaunimu centrą rekomenduojama vadovautis geriausia turima Lietuvoje patirtimi, konsultuojantis su Jaunimo reikalų departamento prie SADM specialistais.
2.2.5. Surengti atviro darbo su jaunimui klausimus nagrinėjančią ir atviras erdves, centrus pristatančią konferenciją savivaldybės politikams, administracijos darbuotojams, kitiems suinteresuotiems asmenims.	Inicijuoti konferenciją apie atvirą darbą su jaunimu bei atvirus jaunimo centrus. Į konferencijos rengimą įtraukti jaunimo organizacijas. Kviesti pranešėjus iš kitose savivaldybėse veikiančių jaunimo centrų, Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Organizuojama konferencija supažindins savivaldybės politikus, administracijos darbuotojus, kitus suinteresuotus asmenis su atvirų jaunimo centrų problematika, gerą patirtimi, nauda vietos bendruomenei.
2.3. Uždavinys. Vykdyti efektyvią žalingų įpročių prevencinę veiklą paremtą laisvalaikio užimtumo didinimu ir įtraukimu į organizuotą veiklą.	
2.3.1 Rengti stovyklas ir kitus įvairius renginius jaunimui, orientuotus į nusikalstamumo prevenciją.	Renginių tikslas – įtraukti jaunimą į kryptingą užimtumą bei ugdyti socialinius įgūdžius, socialinio teisingumo jausmą. Renginius orientuoti į komandinį sportą.
2.3.2. Remti jaunimo organizacijų projektus, kuriuose į organizuotą veiklą įtraukiami socialiai pažeidžiami jauni žmonės.	Pirmenybę teikti testiniams projektams, kuriuose būtų galima skatinti pažeidžiamose grupėse esančius žmones vykdyti ilgalaikius ir kompleksiškus projektus reikalaujančius vis naujų įgūdžių įgijimo.
2.4. Uždavinys. Plėtoti viešąjį saugumą didinančias priemones viešosiose erdvėse.	
2.4.1. Nustatyti Savivaldybėje vietas, kuriose jaunimas įvykdė nusikaltimus arba tapo aukomis ir sudaryti „juodųjų dėmių“ (daugiau kaip trys įvykiai per tris metus) žemėlapi.	Įvertinus Savivaldybėje esančią jaunimo kriminogeninę situaciją, pažymėti vietas, kuriose jaunimas įvykdė nusikaltimus arba tapo aukomis daugiau negu vieną kartą. Pasirenkant kriterijų (daugiau kaip trys įvykiai per tris metus), sudaryti „juodųjų dėmių“ žemėlapi.
2.4.2. Įrengti vaizdo stebėjimo įrangą seniūnijose.	Susieti su „juodųjų dėmių“ žemėlapiu.
2.4.3. Užtikrinti gatvių apšvietimo sistemos funkcionavimą Trakų rajone.	Ypatingą dėmesį kreipti „juodųjų dėmių“ žemėlapiui. Tais atvejais, kai dėl lėšų taupymo išjungiamas dalis apšvietimo tai daryti atsižvelgiant į „juodųjų dėmių“ žemėlapi (ypatingai tose vietose, kur jauni žmonės tampa nusikaltimų aukomis).
2.5. Uždavinys. Tobulinti viešojo transporto sistemą Trakų rajone, atsižvelgiant į jaunimo poreikius.	
2.5.1 Nustatyti poreikį ir peržiūrėti viešojo transporto maršrutų laiką.	Sieti su duomenimis apie dominuojančias jaunimo judėjimo kryptis. Priemonės vienas pagrindinių tikslų – sudaryti

	palankesnes sąlygas jaunimo mobilumui ir galimybėms lankyti neformalaus ugdymo veiklas.
3. Tikslas. Formuoti Trakų rajono savivaldybės jaunimo sveiko gyvenimo įpročius ir skatinti aktyvią kultūrinę bei sportinę veiklą, kryptingą žalingų įpročių prevenciją.	
3.1. Uždavinys. Skatinti sveiką gyvenseną ir didinti sportuojančio jaunimo skaičių rajone, plėtojant daigiafunkcinę sporto infrastruktūrą.	
3.1.1. Organizuoti masinius neprofesionalaus sporto renginius.	Į organizavimą įtraukti jaunimo atstovus, skirti pakankamą dėmesį fokusuotoms rinkodaros priemonėms, renginių metu numatyti įvairias papildomas veiklas, kurios galėtų sudominti kuo platesnį skirtingų jaunimo grupių atstovų ratą.
3.1.2. Skatinti sporto įstaigas ir kitas organizacijas dalį veiklos orientuoti į rezultatų nesiekiančio jaunimo užimtumą.	Priemone yra siekiama pritraukti nesportuojantį ar nereguliariai sportuojantį jaunimą į fiziškai aktyvias veiklas.
3.1.3. Rengti švietėjiškas akcijas, renginius informuojančius jaunimą apie sveiką gyvenseną.	Akcijomis siekiama informuoti ir šviesti jaunimą apie sveikos gyvensenos privalumus, skatinti rūpintis savo sveikata.
3.1.4. Supažindinti ir puoselėti netradicines ir patrauklias jaunimui sveikatinimo formas (joga, meditacija, aerobika, linijiniai šokiai ir kt.).	Priemone yra siekiama tradicinių sporto šakų (krepšinio, futbolo ir kt.) nekultivuojantį jaunimą pritraukti į fizinę sveikatą gerinančias veiklas, demonstruojant šių veiklų galimybes bei įvairovę.
3.2. Uždavinys. Įtraukti jaunimą į rajono kultūrinio gyvenimo planavimą, įgyvendinimą, skatinti jaunimo neprofesionalų meną ir sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai bei kūrybai.	
3.2.1. Planuojamus kultūrinius renginius pristatyti Trakų rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybai.	Jaunimo reikalų taryba turi numatyti savo susirinkimų darbotvarkėse pakankamai laiko tokiems pristatymams, nustatyti jų periodiškumą ir reglamentą.
3.2.2. Į Savivaldybės organizuojamus kultūrinių renginių organizavimą įtraukti jaunimo organizacijas.	Kviesti aktyvų jaunimą, jaunimo organizacijų atstovus prisijungti prie kultūrinių renginių organizavimo. Rengiant kultūrinius renginius arba juos remiant savivaldybės lėšomis numatyti reikalavimus įtraukti jaunimo atstovus į renginių organizavimą.
3.2.3. Remti jaunimo neprofesionalaus meno, sporto ir kultūrinės saviraiškos projektus.	Organizuoti projektų konkursus, kurių prioritetas neprofesionalaus meno ir kultūrinės saviraiškos skatinimas ir plėtra. Siekti, kad paremti jaunimo neprofesionalaus meno ir kultūrinės saviraiškos projektai kasmet sudarytų ne mažiau 30 proc. visų remiamų jaunimo projektų.
3.2.4. Organizuoti festivalius-parodas,	Renginių metu jaunimas pristatytų savo

suteikiančius galimybę jaunimui pademonstruoti savo kūrybinius sugebėjimus.	kūrinius.
3.3. Uždavinys. Vykdyti kryptingą ir efektyvią žalingųjų įpročių prevenciją.	
3.3.1. Siekti glaudesnio bendradarbiavimo tarp institucijų/savivaldybės skyrių, jaunimo organizacijų; švietimo ir sveikatos sektorių rengiant bendras apskrito stalo diskusijas jaunimo žalingų įpročių paplitimo mažinimo tema.	Apskrito stalo diskusijų metu siektina supažindinti dalyvius su esama situacija suinteresuotų pusių (institucijų/savivaldybės skyrių, jaunimo organizacijų; švietimo ir sveikatos sektorių) požiūriu, skatinti glaudesnę neformalų bendradarbiavimą. Apskrito stalo diskusijas siektina organizuoti reguliariai, rekomenduotina diskusijų temas parinkti ir orientuoti į Savivaldybei aktualių problemų nagrinėjimą bei sprendimą.
3.3.2. Skatinti vykdyti žalingų įpročių prevencijos programas, pagrįstas aprobuotomis metodikomis.	Vertinant vykdomas žalingų įpročių prevencijos programas, teikiamas projektų konkursų paraiškas teikti pirmenybę aprobuotoms metodikoms.
3.3.3. Skatinti policininkų dažnesnį reagavimą į jaunimo viešos tvarkos pažeidimus, vaikų rūkymo vietų lankymą.	Policijos patruliavimas žinomose vaikų tabako ir alkoholio vartojimo vietose bei pokalbiai veiktų kaip prevencinė priemonė.
3.3.4. Nerūkymo zonų kūrimas.	Atrinkus labiau lankomas jaunimo ir šalia ugdymo įstaigų esamas vietas, teisiškai įtvirtinti šiose teritorijose draudimą rūkyti.
3.3.5. Organizuoti renginius, skirtus stiprinti sveiką gyvenimo būdą propaguojančio jaunimo pozityvų įvaizdį.	Renginių metu perteikti jaunimui sveikos gyvensenos privalumus, organizuoti sveikos gyvensenos užsiėmimus patrauklia jaunimui forma, stengtis pritraukti jaunimui žinomų asmenų, kurie galėtų pasidalinti asmenine patirtimi apie sveiką gyvenseną ir jos naudą.